

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th December, 2024

ISO 21001:2018 TA'LIM TASHKILOTLARI UCHUN BOSHQARUV TIZIMLARINING ASOSIY TAMOYILLARI

Mamajonov Abduvoxid Abdurahmonovich
Kimyo fanlari nomzodi, dotsent,
Andijon mashinasozlik institute
abduvohidmamajonov58@gmail.com +998 99 920 09 69

Sultonova Dildoraxon Toxirjon qizi
Andijon mashinasozlik instituti doktoranti
dSultanova 373@ gmail.com Tel: +998-613-66-16

Annotatsiya

Ta'lim menejment tizimlari talablarini joriy etish ta'lim tashkilotlariga qanday ustunliklar berishi yoritilgan.

Kalit soʻz; ISO 9001, ISO 21001, tamoyillar.

Аннотация

Объяснено, каким образом реализация требований систем управления образованием дает преимущества образовательным организациям.

Ключевое слово; ISO 9001, ISO 21001, принципы.

Annotation

It explains how the implementation of the requirements of education management systems provides advantages to educational organizations.

Key word; ISO 9001, ISO 21001, principles.

“O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish kontseptsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonning asosiy vazifalardan biri oliy ta’limga sifat menejmenti tizimlari

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th December, 2024

xalqaro standartlari talablarini joriy etish, jumladan, o'quv dasturlarida nazariy bilim olishga yo'naltirilgan ta'limdan amaliy ko'nikmalarni shakllantirishga yo'naltirilgan oliy ta'lim mazmunini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarining barqaror rivojlanishiga munosib hissa qo'shadigan, mehnat bozorida o'z o'rnini topa oladigan yuqori malakali kadrlar tayyorlash tizimlarini yo'lga qo'yish. O'zbekiston oliy ta'lim tizimini Markaziy Osiyoda xalqaro ta'lim dasturlarini amalga oshiruvchi "xab"ga aylantirish, oliy ta'limning investitsiyaviy jozibadorligini oshirish, xorijiy ta'lim va ilm-fan texnologiyalarini jalb etish, xalqaro ta'lim standartlarni uyg'unlashtirish[1].

Ushbu maqola o'quvchilar va boshqa foydalanuvchilar talablarini qondirishga qodir bo'lgan ta'lim mahsulotlari va xizmatlarini taqdim etuvchi tashkilotlar uchun umumiy boshqaruv vositasini taqdim etadi. Ta'lim tashkilotlari ta'lim oluvchilar va boshqa foydalanuvchilar shuningdek, boshqa tegishli manfaatdor tomonlar talablariga qay darajada javob berishini baholashlari va buni davom ettirish qobiliyatini oshirishlari uchun juda muhim va doimiy ehtiyoj mavjud. Butun dunyo bo'ylab ta'lim tashkilotlari va o'quvchilar ushbu hujjatning asosiy benefitsarlari bo'lsada, barcha manfaatdor tomonlar ta'lim tashkilotlarida standartlashtirilgan menejment tizimlaridan foydalanadilar.

Ushbu maqola asosida ta'lim tashkilotlarini menejment tizimini joriy etishning tashkilotga keltirishi mumkin bo'lgan afzalliklari quyidagilardan iborat:

- a) maqsadlar va faoliyatni siyosatga (shu jumladan missiya va qarashlarga) yaxshiroq muvofiqlashtirish;
- b) barcha uchun inklyuziv va adolatli sifatli ta'limni ta'minlash orqali ijtimoiy mas'uliyatni oshirish;
- c) ko'proq shaxsga yo'naltirilgan ta'lim va barcha ta'lim oluvchilarga, xususan, maxsus ta'lim ehtiyojlari bo'lgan ta'lim oluvchilarga, masofaviy ta'lim oluvchilarga va butun umr davomida ta'lim olish imkoniyatlariga samarali javob berish;
- d) samaradorlik va natijadorlikni namoyish etish va oshirish uchun izchil jarayonlar va baholash vositalari;
- e) tashkilotning ishonchliligini oshirish;

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th December, 2024

- f) ta'lim tashkilotlariga samarali ta'lim boshqaruvi amaliyotlariga bo'lgan sadoqatini namoyish etishga imkon beruvchi vosita;
- g) tashkiliy jihatdan takomillashtirish madaniyati
- h) xalqaro doirada mintaqaviy, milliy, ochiq, mulkiy va boshqa standartlarni uyg'unlashtirish;
- i) manfaatdor tomonlarning ishtirokini kengaytirish;
- j) mukammallik va innovatsiyalarni rag'batlantirish.

Ta'lim tashkilotlari — Ta'lim tashkilotlari uchun boshqaruv tizimlari — Foydalanish uchun talablar va yo'riqnomalarning tamoyillar(EMOS)

Quyda biz menejment tamoyillarini ko'rib chiqamiz.

- a) o'quvchilar va boshqa foydalanuvchilarga e'tibor qaratish;
- b) kelajakni oldindan ko'ra oluvchi yangi g'oyalar beruvchi; (etakchilik);
- c) odamlarni jalb qilish;
- d) jarayon yondashuvi;
- e) takomillashtirish;
- f) dalillarga asoslangan qarorlar;
- g) munosabatlarni boshqarish;
- h) ijtimoiy javobgarlik;
- i) foydalanuvchilarni imkoniyati va tenglik;
- j) ta'limda axloqiy xulq-atvor;
- k) ma'lumotlar xavfsizligi va himoyasi.

Ushbu hujjat, EOMS samaradorligini ishlab chiqish, joriy etish va takomillashtirishda jarayon yondashuvini qabul qilishni targ'ib qiladi, o'quvchilar va boshqa foydalanuvchilarning talablarini qondirish orqali o'quvchi va boshqa foydalanuvchilarning qoniqishini oshirishni maqsad qiladi. Jarayon yondashuvini qabul qilish uchun zarur deb hisoblangan aniq talablar quyidagilarni o'z ichiga olad 4.4 ga kiritilgan[2].

O'zaro bog'liq jarayonlarni tizim sifatida tushunish va boshqarish tashkilotning kutilgan natijalarga erishishdagi samaradorligi va natijadorligiga yordam beradi. Ushbu yondashuv tashkilotga tizim jarayonlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik va o'zaro bog'liqlikni nazorat qilish imkonini beradi, shuning uchun tashkilotning umumiy samaradorligini oshirish mumkin.

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

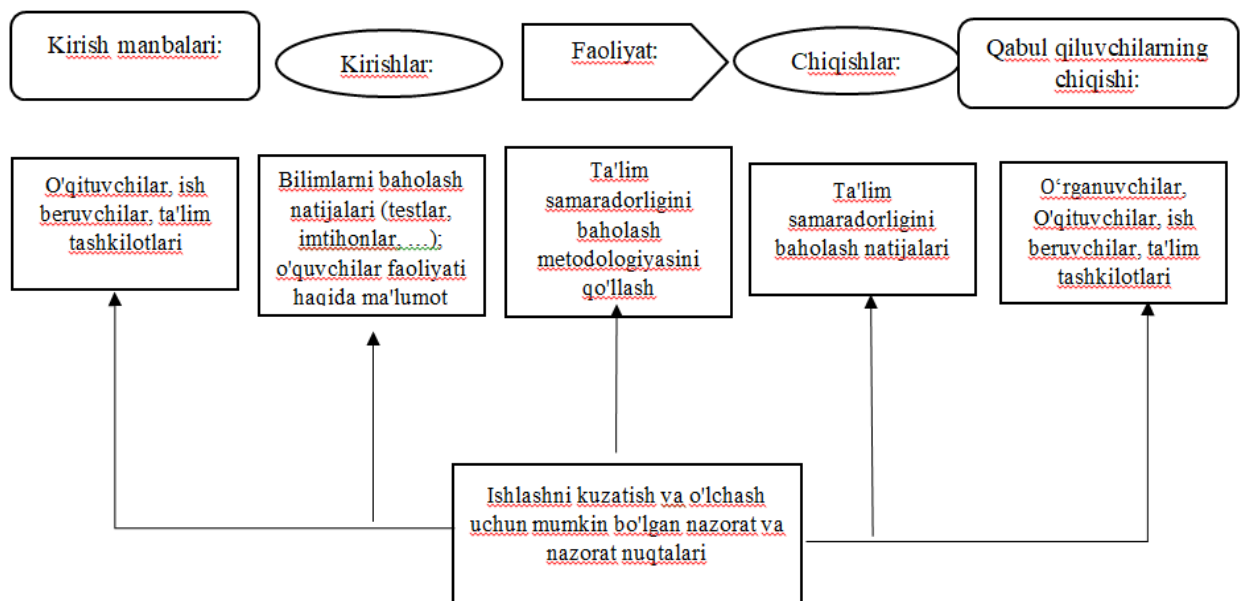
Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th December, 2024

- talablarni tushunish va ularni bajarishdagi muvofiqlik;
- jarayonlarni qo'shimcha qiymatlari bilan ko'rib chiqish;
- jarayonning samarali bajarilishiga erishish;
- ma'lumotlar va axborotlarni baholash asosida jarayonlarni takomillashtirish.

1-rasmda har qanday jarayonning sxematik ko'rinishi va uning elementlarining o'zaro ta'siri ko'rsatilgan. Nazorat uchun zarur bo'lgan nazorat o'lchov punktlari har bir jarayonga xos bo'lib, ular bilan bog'liq xavflarga qarab farqlanadi[3].

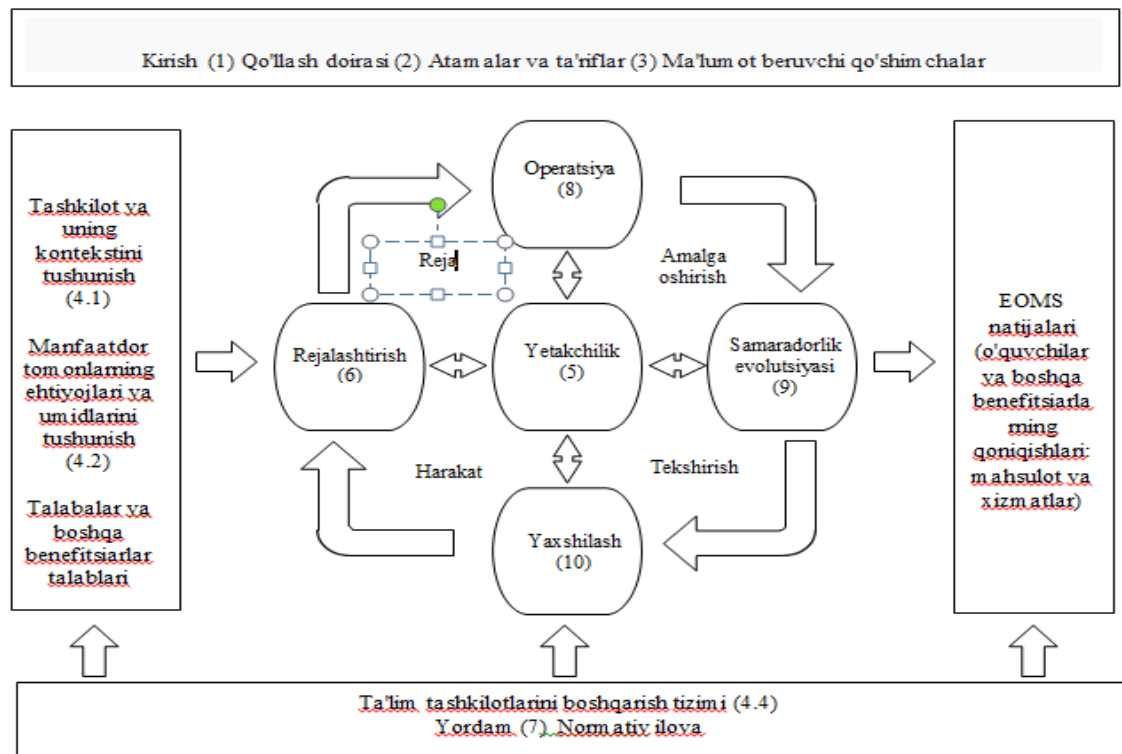

1-rasm — Yagona jarayon elementlarining sxematik ko'rinishi (ta'lim jarayonining samaradorligini baholash)

Rejalashtirish-bajarish-nazorat qilish-harakat sikli

Reja-amal qilish-tekshirish-harakat (PDCA) sikli barcha jarayonlarga va umuman EOMSga qo'llanilishi mumkin.

2-rasmda 4-10-bandlarni PDCA sikliga nisbatan qanday guruhlash mumkinligi ko'rsatilgan.

Qavs ichidagi raqamlar ushbu hujjatdagi bandlarga ishora qiladi [4].

2-rasm - PDCA siklida ushbu hujjatning tuzilishi

PDCA siklini qisqacha quyidagicha ifodalash mumkin:

- **Rejalashtirish:** tizim va uning jarayonlarining maqsadlarini belgilash, o'quvchilar va boshqa foydalanuvchilarning talablariga va tashkilotning siyosatlariga muvofiq natijalarni taqdim etish uchun zarur bo'lgan resurslarni aniqlash, shuningdek, xavf va imkoniyatlarni aniqlash va ularga javob berish;
- **Bajarish:** rejalashtirilgan narsani amalga oshirish;
- **Tekshirish:** jarayonlarni, natijada mahsulot va xizmatlarni siyosatlar, maqsadlar, talablar va rejalashtirilgan tadbirlarga nisbatan monitoring qilish va (agar kerak bo'lsa) o'lchash va natijalar haqida hisobot berish;
- **Harakat:** agar kerak bo'lsa, ish faoliyatini yaxshilash uchun choralar ko'ring;

International Conference on Educational Discoveries and Humanities

Hosted online from Moscow, Russia

Website: econfseries.com

16th December, 2024

Tavakkalchilikka asoslangan fikrlash

Samarali EOMSGa erishish uchun tavakkalchilikka asoslangan fikrlash juda muhimdir. Ushbu hujjat talablariga rioya qilish uchun tashkilot xavf va imkoniyatlarni bartaraf etish bo'yicha harakatlarni rejalashtirish va amalga oshirishni talab qiladi. Risklarni ham, imkoniyatlarni ham bartaraf etish sifatni boshqarish tizimi samaradorligini oshirish, yaxshilangan natijalarga erishish va salbiy ta'sirlarning oldini olishga zamin yaratadi.

Imkoniyatlar, belgilangan natijaga erishish uchun qulay bo'lgan vaziyat natijasida yuzaga kelishi mumkin, masalan, tashkilotning o'quvchilar va boshqa foydalanuvchilarni jalb qilish, yangi mahsulotlar va xizmatlar ishlab chiqish, chiqindilarni kamaytirish yoki ishlab chiqarish samaradorligini oshirish imkonini beradigan holatlar. Imkoniyatlarni hal qilish bo'yicha choralar, shu bilan birga, bog'liq xavflarni ham hisobga olishni o'z ichiga olishi mumkin. Xavf - bu noaniqlikning ta'siri bo'lib, har qanday noaniqlik ijobiy yoki salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Xavfdan kelib chiqqan ijobiy og'ish imkoniyat yaratishi mumkin, ammo xavfning barcha ijobiy ta'sirlari imkoniyatlarga olib kelmasligi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Kontseptsiyasi. O'zR Prezidentining 08.10.2019 y. PF-5847-son Farmoni.
- 2.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 21-iyunda qabul qilingan "Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti faoliyatini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora tadbirlar to'g'risida"gi PQ -290-son qarori.
3. ISO 21001:2018 Educational Organizations-Management systems for educational organizations. Requirements with guidance for use.Ta'lim tashkilotlari. Ta'lim tashkilotlari menejment tizimlari. Talablar va joriy etish bo'yicha qo'llanma
4. www.iso.org/iso/foreword.html.